NGHIÊN CỨU XÂY DỰNG CÁC GIÁ TRỊ VĂN HÓA CHẤT LƯỢNG Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦ ĐÔ HÀ NỘI TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

Lê Thị Bích Phượng
Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Tóm tắt: *Trong lịch sử của dân tộc với hơn 4000 dựng nước và giữ nước, hơn 1000 năm Bắc thuộc và hơn 100 năm chống đế quốc thực dân, nhờ có tinh thần dân tộc, lòng yêu nước, khát vọng hòa bình, khát vọng tự do, Việt Nam đã cùng nhau đứng lên, đánh đuổi giặc ngoại xâm, đem lại độc lập, tự do cho dân tộc. Hơn 1000 năm Bắc thuộc nhưng đất nước ta vẫn giữ nguyên bản sắc văn hóa dân tộc, có tiếng nói và chữ viết riêng, tạo nên những giá trị truyền thống văn hóa mà thế giới phải nể phục, đó chính là ý chí không bao giờ khuất phục trước kẻ thù. Trong giai đoạn phát triển của Việt Nam hiện nay, vấn đề xây dựng các giá trị văn hoá là một trong những yêu cầu hết sức cấp thiết, đảm bảo cho sự phát triển bền vững đất nước. Tại Hội nghị Văn hoá toàn quốc năm 2021, Cố Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã khẳng định, văn hoá phải được đặt ngang hàng với kinh tế, chính trị và xã hội. Đây không những là lời khẳng định mà đó chính là "kim chỉ nam" cho việc nghiên cứu xây dựng các giá trị văn hoá, đặc biệt là văn hoá chất lượng ở các cơ quan, đơn vị ở Việt Nam nói chung và ở trường Đại học Thủ đô Hà Nội nói riêng. Đây là yêu cầu vừa mang tính cấp bách, vừa có tính lâu dài, có ý nghĩa quan trọng đối với sự phát triển của nhà Trường trong thời gian tới.*

Từ khoá: *Đại học, giá trị văn hoá, tổ chức, Trường Đại học Thủ đô Hà Nội, văn hóa chất lượng, văn hóa truyền thống.*

Nhận bài ngày 15.02.2025; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 26.04.2025
Liên hệ tác giả: Lê Thị Bích Phượng; email: ltbphuong@daihocthudo.edu.vn

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Văn hóa chất lượng là một bộ phận văn hóa của tổ chức, là những thói quen, tập quán, lòng tin và giá trị liên quan đến chất lượng. Trong bối cảnh đất nước đang đẩy mạnh công cuộc đổi mới, hội nhập quốc tế và chuyển đổi số trong giáo dục, việc nghiên cứu và xây dựng các giá trị văn hóa chất lượng là vô cùng quan trọng. Trong thời gian qua, đã có nhiều công trình nghiên cứu về văn hoá, con người nói chung và văn hoá chất lượng nói riêng. Việc xây dựng và phát triển văn hoá chất lượng trong các cơ quan, đơn vị, các cơ sở giáo dục đã được hết sức chú trọng là một phần cấu thành nên những giá trị văn hoá tốt đẹp của con người Việt Nam trong thời đại mới.

Trong quá trình xây dựng và phát triển, các trường đại học luôn coi trọng văn hóa chất lượng, coi văn hóa chất lượng là yếu tố nền tảng, quyết định đến hiệu quả của mọi hoạt động giảng dạy, nghiên cứu và quản lý. Với sứ mạng, tầm nhìn giá trị cốt lõi và triết lý giáo dục của Trường Đại học Thủ đô Hà Nội được thể hiện trong Chiến lược phát triển của Nhà trường giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2045, trong đó, giá trị nhân văn được thể hiện qua việc tôn trọng các giá trị văn hoá, đa dạng văn hoá, khuyến khích tư duy, đổi mới sáng tạo và nuôi dưỡng lòng nhân ái. Điều này sẽ giúp tạo dựng nên một cộng đồng học thuật, xã hội bình đẳng đồng thời khuyến khích người học phát triển kỹ năng và cống hiến hết sức vì cộng đồng.

Nghiên cứu xây dựng các giá trị văn hoá chất lượng của Nhà trường là một trong những nội dung quan trọng góp phần giúp cho Nhà trường thực hiện được sứ mạng, tầm

nhìn giá trị cốt lõi và triết lý giáo dục đã đề ra, đồng thời góp phần bảo đảm cho sự phát triển bền vững và phù hợp với xu hướng hiện đại, đồng thời giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa của Nhà trường trong giai đoạn hiện nay.

Trên cơ sở phân tích các vấn đề lý luận, bài viết đề xuất một số giải pháp nâng cao chất lượng nghiên cứu xây dựng các giá trị văn hoá chất lượng ở Trường Đại học Thủ đô Hà Nội đáp ứng yêu cầu sự phát triển của Nhà trường trong giai đoạn hiện nay.

2. NỘI DUNG

2.1. Một số khái niệm cơ bản

Khái niệm "Văn hóa" xuất hiện từ rất sớm trong lịch sử phát triển của nhân loại. Ở phương Đông khái niệm này được nói đến từ thời cổ đại Trung Quốc, thể hiện trong quan niệm "văn trị giáo hóa" – tức giáo dục và cảm hóa dân chúng thông qua lễ nhạc, đạo đức, thay vì dùng bạo lực. Tại phương Tây, "văn hóa" (Culture) bắt nguồn từ chữ Latinh cultura, ban đầu mang nghĩa "gieo trồng," sau mở rộng thành sự "vun trồng trí tuệ," giúp con người phát triển nhân cách. Về cơ bản, các học giả đều nhấn mạnh văn hóa mang ý nghĩa giáo hóa và định hướng con người hướng đến giá trị nhân văn.

Chủ tịch Hồ Chí Minh nhận định về văn hóa như sau: "*Vì lẽ sinh tồn cũng như mục đích của cuộc sống, loài người mới sáng tạo và phát minh ra ngôn ngữ, chữ viết, đạo đức, pháp luật, khoa học, tôn giáo, văn học, nghệ thuật, những công cụ cho sinh hoạt hằng ngày về mặc, ăn, ở và các phương thức sử dụng. Toàn bộ những sáng tạo và phát minh đó tức là văn hóa. Văn hóa là sự tổng hợp của mọi phương thức sinh hoạt cùng với biểu hiện của nó mà loài người đã sản sinh ra nhằm thích ứng những nhu cầu đời sống và đòi hỏi của sự sinh tồn*" [1].

Định nghĩa về văn hoá của UNESCO (2002) nhấn mạnh: "Văn hóa nên được đề cập đến như là một tập hợp của những đặc trưng về tâm hồn, vật chất, tri thức và xúc cảm của một xã hội hay một nhóm người trong xã hội và nó chứa đựng, ngoài văn học và nghệ thuật, cả cách sống, phương thức chung sống, hệ thống giá trị, truyền thống và tín ngưỡng" [2].

Theo Từ điển bách khoa Việt Nam, "*chất lượng* biểu thị những thuộc tính của sự vật, chỉ rõ nó là cái gì, tính ổn định tương đối của sự vật phân biệt nó với các sự vật khác. Chất lượng là đặc tính khách quan của sự vật... Chất lượng của sự vật bao giờ cũng gắn liền với tính quy định về sự vật của nó và không thể tồn tại ngoài tính quy định ấy. Mỗi sự vật bao giờ cũng là sự thống nhất của chất lượng và số lượng" [3].

Theo Từ điển tiếng Việt "chất lượng là cái tạo nên phẩm chất, giá trị một con người, một sự vật, một sự việc. Đánh giá chất lượng sản phẩm. Nâng cao chất lượng giảng dạy" [4].

Như vậy, văn hóa chất lượng là một bộ phận văn hóa của tổ chức, là những thói quen, tập quán, lòng tin, và giá trị liên quan đến chất lượng.

Từ đó có thể thấy, giá trị văn hóa chất lượng luôn được đánh giá cao vì tính bền vững, sâu sắc và khả năng thích ứng với thời đại. Nó không chỉ bao gồm các yếu tố truyền thống của một cộng đồng mà còn thể hiện sự đổi mới, sáng tạo và khả năng duy trì sự phát triển lâu dài. Giá trị văn hóa chất lượng là những giá trị có thể mang lại tác động tích cực lâu dài, vừa bảo tồn di sản văn hóa, vừa khuyến khích sự phát triển và sáng tạo trong xã hội.

2.2. Tầm quan trọng của việc nghiên cứu xây dựng các giá trị văn hoá chất lượng ở Trường Đại học Thủ đô Hà Nội trong giai đoạn hiện nay

2.2.1. Giới thiệu về sứ mạng, tầm nhìn, giá trị cốt lõi và triết lý giáo dục của Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Nghị quyết số 01/NQ-HĐT ngày 08/01/2024 của Hội đồng Trường Đại học Thủ đô Hà Nội về việc ban hành Chiến lược phát triển Trường Đại học Thủ đô Hà Nội đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 đã đưa ra sứ mạng, tầm nhìn, giá trị cốt lõi và triết lý giáo dục của Trường Đại học Thủ đô Hà Nội như sau:

1) Sứ mạng: Trường Đại học Thủ đô Hà Nội phát triển thành cơ sở đào tạo đa ngành trong đó tiếp tục coi trọng công tác đào tạo giáo viên, theo định hướng ứng dụng, cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao, các sản phẩm nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội của Hà Nội, vùng Thủ đô và cả nước.

2) Tầm nhìn: Trường Đại học Thủ đô Hà Nội sẽ trở thành trung tâm giáo dục, văn hoá, khoa học công nghệ và hợp tác quốc tế có uy tín, xứng tầm với sự phát triển của thành phố Hà Nội, được xếp hạng cao trong hệ thống các trường đại học Việt Nam và tham gia vào mạng lưới các trường đại học của Châu Á.

3) Giá trị cốt lõi: Chất lượng – Sáng tạo – Tôn trọng – Hợp tác – Gắn kết cộng đồng.

Chất lượng: Dạy tốt, học tốt, chất lượng thực là điểm khởi đầu xây dựng giá trị cơ bản của trường Đại học Thủ đô Hà Nội. Kết quả mà người học và người dạy đạt được sẽ là những nỗ lực vượt bậc của chính họ. Điều mà mọi người hướng tới không chỉ là hoàn thành nhiệm vụ mà là vượt qua thách thức để hướng đến sự mẫu mực, hoàn thiện chính mình và đạt kết quả xuất sắc.

Sáng tạo: Trường Đại học Thủ đô Hà Nội là nơi kiến tạo tri thức, theo đuổi chân lý khoa học, coi trọng quyền tự chủ chuyên môn của giảng viên, tôn trọng mong muốn tìm tòi khám phá tri thức của người học. Ở ngôi trường này, mọi người không sợ sai khi tìm đường đi mới để tạo ra những giá trị mới tốt đẹp hơn.

Tôn trọng: Đây là ngôi trường mà mọi người ở những lĩnh vực chuyên môn khác nhau, đặc điểm cá nhân và điều kiện sống khác nhau đều được chào đón và trao cơ hội thể hiện, phát triển bản thân để thành công trong cuộc sống. Quan điểm khác nhau của mỗi cá nhân là sự đóng góp độc đáo mang nét đặc trưng của mỗi người vào nhận thức chung của nhà trường, giúp tạo ra môi trường văn hoá đa dạng, thúc đẩy sự phát triển.

Hợp tác: Nhà trường nhấn mạnh phương thức làm việc hợp tác. Mỗi người có một thế mạnh và điểm yếu riêng; mỗi bộ phận có một chức năng riêng, nhưng để giải quyết một nhiệm vụ thì cần sức mạnh tổng thể và sự phối hợp nhịp nhàng. Chính vì vậy ở ngôi trường này, mọi người được khuyến khích và được tạo cơ hội làm việc hợp tác và nêu cao tinh thần đồng đội.

Gắn kết cộng đồng: Là trường Đại học của thành phố Hà Nội, trung tâm kinh tế, chính trị, văn hoá, giáo dục của cả nước với lịch sử ngàn năm văn hiến, chúng tôi đề cao sự gắn kết cộng đồng để nuôi dưỡng, phát huy những giá trị văn hoá truyền thống, tạo dựng những giá trị mới vì lợi ích cộng đồng, phát triển thủ đô, xây dựng đất nước.

4) Triết lý giáo dục: Đào tạo nhân lực theo tinh thần khai phóng, cung cấp cho người học cơ hội tiếp cận nhiều lĩnh vực học thuật, trên nền tảng chương trình học chuyên sâu tập trung vào một lĩnh vực ngành nghề, trong môi trường mang đậm bản sắc văn hóa Hà Nội, giúp người học có năng lực nghề nghiệp và ý thức phục vụ cộng đồng, có khát vọng sáng tạo, sẵn sàng thích ứng và hội nhập.

2.2.2. Tầm quan trọng của việc nghiên cứu xây dựng các giá trị văn hoá chất lượng ở Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Xây dựng văn hóa chất lượng tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội có ý nghĩa quan trọng trong việc giúp nâng cao nhận thức về chất lượng trong mọi hoạt động của nhà trường, từng cá nhân, phòng ban và toàn thể nhà trường hiểu rõ trách nhiệm của mình trong công việc hàng ngày, từ đó phát huy khả năng tốt nhất, đáp ứng được mục tiêu phát triển chung của Trường.

Trường Đại học Thủ đô Hà Nội, như nhiều trường đại học khác, có những giá trị văn hóa riêng liên quan đến lịch sử, truyền thống và phong cách giảng dạy. Việc nghiên cứu và xây dựng các giá trị văn hóa chất lượng giúp bảo tồn những giá trị này, đồng thời phát huy và phát triển chúng trong bối cảnh xã hội hiện đại. Điều này không chỉ giúp giữ vững bản